

MÆND der slår KVINDER

Pilotundersøgelse af mænd
med anden etnisk baggrund og
deres syn på vold i ægteskabet

INTRODUKTION OG SAMMENFATTENDE OBSERVATIONER **1**

INTRODUKTION	1
PROFILERNE	1
METODISKE BETRAGTNINGER	2
SAMMENFATTENDE OBSERVATIONER	2
KULTUR- OG KØNSFORSTÅELSE SOM KATALYSATOR?	2
VOLD SOM NORMALITET	4
MAGT OG AFMAGT	5
TVIVL OG TVETYDIGHED	5

PROFIL 1: A **7**

OM A	7
BARNDOM I FADERENS SKYGGE	7
VOLD SOM EN DEL AF DAGLIGDAGEN	7
NY FAMILIE, GAMLE VANER	8
KVINDESYN OG KØNSROLLER	9
REFLEKSIONER OVER VOLDENS OMFANG OG OPHAV	11
EN TUNG ARV	11

PROFIL 2: B **13**

OM B	13
DANMARK TUR-RETUR	13
NYTTIGE TÆSK	13
ET GENSIDIGT SLAGSMÅL	14
KØNSROLLER OG ANSVAR	15
REFLEKSIONER OVER VOLDENS OMFANG OG OPHAV: VI KAN IKKE SE IND TIL NABOEN	16
NATURENS UORDENTLIGE ORDEN	17

PROFIL 3: C **18**

OM C	18
FAMILIE OG BARNDOM	18
SKUFFELSER OG AFMAGT	19
TILLID OG TILPASNING: TRE I ÆGTESKABET	20
OPDRAGELSE OG KØNSROLLER	21
REFLEKSIONER OVER VOLDENS OMFANG OG OPHAV	23
EN KVINDES SLAVE	23

PROFIL 4: D **24**

OM D	24
FAMILIERELATIONERNE	24
EN DEL AF PAKKEN	25
REFLEKSIONER OVER VOLD OG KØNSROLLER	26
DE MANGE UBESVAREDE SPØRGSMÅL	26

INTRODUKTION OG SAMMENFATTENDE OBSERVATIONER

Introduktion

Herværende rapport præsenterer fire profiler af mænd med anden etnisk baggrund, der alle har og har haft vold mod kvinder som en integreret del af deres historie, for de flestes vedkommende som udøver af vold mod ægtefællen. Undersøgelsen er foretaget på opdrag af Danner som et pilotstudie indenfor området mænd med anden etnisk baggrund og vold mod kvinder.

Rapporten præsenterer holdninger til og forståelser af vold, kvinder og vold mod kvinder, som de ser ud og opleves af informanterne. Det er informanternes egne ord og erfaringer, som har været styrende både i interviewene og i denne præsentation. De har således fået fri taletid indenfor studiets brede temaer, og de har alle vist stor imødekommenhed i forhold til at dele deres erfaringer og holdninger selv om det ikke har været let at tale om. De rejser nogle meget interessante spørgsmål, som det er nødvendigt at forholde sig til – ikke for at legitimere, men for at forklare og forstå baggrunden for volden og ikke mindst for at optimere de reelle og potentielle handlemuligheder, både i forhold til kvinderne, børnene og mændene.

Undersøgelsen er foretaget i foråret og sommeren 2009 af chefkonsulent Jacob Als Thomsen og chefkonsulent Helle Rahbæk Asserhøj i regi af Als Research.

Profilerne

De fire deltagende profiler er meget forskellige i forhold til deres baggrunde og nuværende situationer. De er fra fire forskellige oprindelseslande, og de er kommet til Danmark på fire forskellige måder: som barn af indvandrere, som familiesammenført ægtefælle, som familiesammenført barn til herboende mor og som barn i en flygtningefamilie. De er i alderen 14 – 48 år.

Metodiske betragtninger

Der er ingen tvivl om, at emnet vold mod kvinder er yderst tabuiseret. Det har været vanskeligt at rekruttere informanter – trods løftet om anonymitet. At de fire deltagende profiler alle er eller har været i behandling er nok ingen tilfældighed, da de dermed taler fra en position, hvor volden kan diskuteres og reflekteres over i datid.

Alle interview er foretaget af en mandlig interviewer i de omgivelser, som informanterne ønskede eller havde mulighed for. Dette har inkluderet et fængsel, et privat hjem, Als Researchs lokaler og behandlingsinstitutionen DMV (Dialog Mod Vold). Interviewene har haft en varighed af én til to timer og med undtagelse af et enkelt tolket interview, er de foregået på dansk. Informanterne er garanteret fuld anonymitet, hvorfor hverken navne eller oprindelseslande fremgår af profilerne.

Sammenfattende observationer

Til trods for, at de fire profiler er meget forskellige, kan der udtrækkes en del observationer og betragtninger af en mere overordnet karakter – havende in mente, at datagrundlagets omfang er begrænset, og at der dermed ikke kan laves generaliseringer for mænd med anden etnisk baggrund som sådan. Dog er der nogle tydelige mønstre for især for de tre voksne profiler, der alle har været voldsudøvende i forhold til deres ægtefæller. Der er mange og komplicerede problemstillinger involveret, og mens denne rapport berører og belyser flere af disse, er der ingen tvivl om, at det er et område, der kalder på mere viden i forhold til dels at kunne forstå og dels at kunne handle hensigtsmæssigt i forhold til både volds ofre og voldsudøvere – fra såvel et forebyggelses- som et behandlingsperspektiv.

Kultur- og kønsforståelse som katalysator?

Der er utvivlsomt en lang række fællesnævner for mænd, der udøver vold mod kvinder; fællesnævner, som er helt uafhængige af etnisk og kulturel baggrund. Samtidig er der dog lige så utvivlsomt nogle forskelle, som har at gøre med den

kulturelle tradition, mændene er opvokset i, og den situation, de befinder sig i som minoriteter i det danske samfund.

Mændene bag rapportens profiler er alle børn af forældre, der har levet store dele af deres liv i oprindelseslandene. Mændene her er med andre ord første eller anden generationsindvandrere i Danmark. På samme måde som andre nytilkomne, er de dermed produkter af en blanding af hjemlandets og Danmarks kulturelle normer og traditioner - og oplever dermed også de potentielle konflikter, der kan være i at finde en passende balance mellem regler og normer i hjemmet og i samfundet. De tre voksne profiler har levet og lever et liv i yderkanten af det danske samfund – som indsat i fængsel, som arbejdsløs og som langtidssyg. De er alle dele af familier eller etniske netværk, som er med til at stille forventninger til dem om, hvordan man bør leve og leve op til egen kultur og egne traditioner. I denne sammenhæng er profilerne ikke mindst påvirket af dels det syn på kvinder og kønsroller og dels det syn på vold, som er fremherskende i de respektive kulturer.

Disse profilers udøvelse af vold er ikke determineret af deres kulturelle og etniske baggrund, men den er på mange måder betinget og ikke mindst legitimeret heraf. Der er ingen af profilerne, der har mødt misbilligelse fra egen familie eller netværk omkring volden, og alle kan pege på andre, der også slår deres koner. At det alligevel er så tabuiseret handler om flere ting: dels at det foregår i Danmark, hvor de er bevidste om, at det både er ulovligt og ildeset, dels at kvinderne i flere tilfælde enten er eller er blevet bevidste om deres rettigheder og derfor pludselig får indrammet volden som et problem; og endelig dels at det i udgangspunktet siger noget om, at manden ikke har kontrol, når det er nødvendigt at gribe til vold.

I forhold til kønsroller er det også en anden virkelighed, som møder mændene i Danmark. De fleste af dem er vokset op med en hjemmegående mor og en klar ansvars- og rollefordeling mellem forældrene. Moren har – under opsyn af faren – varetaget opgaverne i hjemmet, og faren har varetaget opgaverne uden for hjemmet, f.eks. i forhold til arbejdsmarkedet. Mændene her er gift med kvinder, som enten er vokset op i Danmark eller som med tiden er blevet formet af de

forventninger, der ligger til kvinder i det danske samfund, bl.a. i forhold til at være aktive på arbejdsmarkedet. Og det står klart, at jo mere integrerede og selvstændige kvinderne bliver, desto sværere bliver det også at holde opsyn – eller kontrollere om man vil – hvad de laver, hvor de går hen, og ikke mindst hvilke tanker og holdninger de møder blandt andre kvinder og mænd. Det bliver med andre ord sværere for manden at være dén, der definerer kvindens og familiens levevis, norm- og tankesæt. De bliver udfordret ude fra af de normer og værdier, som børnene og kvinderne møder i det danske samfund – og med tiden også i højere grad indefra af børnene og kvinderne selv.

Vold som normalitet

Vold har for rapportens profiler været en integreret del af deres barndom og voksenliv. Ingen af de voksne profiler er vokset op i hjem, hvor moren er blevet slået af faren, men de er selv blevet slået. På den måde er det også interessant, hvordan volden er blevet normaliseret. Med undtagelse af profil A, som er blevet systematisk mishandlet, anser de øvrige de slag og den tæsk, de har modtaget af deres forældre, som en naturlig del af opdragelse og irettesættelse. Ikke nødvendigvis smertefri eller uden konsekvenser, men naturlig.

Uanset i hvilken grad de nu som voksne billiger eller misbilliger forældrenes hårdhændede metoder, frasiger de dog selv at de ville gøre det over for deres egne børn (kun en af de voksne profiler har voksne børn; de to øvrige har hhv. ingen og et spædbarn). De har som voksne stadig barnets loyalitet overfor forældrene og derfor vægrer de sig også ved at bebrejde eller kritisere dem. Snarere undskylder de forældrene med, at det var godt for dem som børn at blive disciplineret samtidig med, at de dermed reproducerer voldens normalitet overfor sig selv og andre.

Flere af profilerne er ikke i tvivl om, at der foregår vold i mange indvandrerhjem i Danmark og heller ikke om, at det foregår i større målestok end i danske hjem. Gættet er syv ud af ti familier, hvilket ikke er helt ulig vurderingen fra DMV, der beskæftiger sig med behandling af mænd med voldshistorier.

Magt og afmagt

Som minoriteter i Danmark har livet for disse mænd budt på en følelse af tab af magt og tab af kontrol i forhold til dem selv og deres familier. Som mænd og som minoriteter har de vanskeligt ved at tage styring, og det skaber en masse frustrationer. Disse frustrationer kan se forskellige ud fra den ene profil til den anden, men det er det overvejende indtryk, at de tre voksne profiler alle lider af og under en voldsom afmagts- og utilstrækkelhedsfølelse.

De voksne profiler italesætter og forstår sig selv som ofre. Flere af dem har veluddannede, integrerede koner, som forstår og magter hverdagen i Danmark langt bedre end mændene. Det er tydeligt i deres fortællinger, at de ofte føler sig følelsesmæssigt og verbalt overhalet af kvinderne, og at de i langt højere grad har ryggen mod muren i afmagt end de har ryggen rank i magt. Offerets retorik ikke er noget særegent for voldsudøvere med anden etnisk baggrund – men for profilerne her tager den absolut nuance af deres almene livssituation som mand og minoritet i en dansk kontekst.

Tvivl og tvetydighed

Noget af det mest bemærkelsesværdige hos alle profilerne er deres tvivl og tvetydigheden i deres overvejelser, tanker og handlinger. Jo længere ind i samtalen man kommer, desto mere åbenlys bliver tvivlen og desto tydeligere bliver modsætningerne. De synes at være i en konstant forhandling mellem deres hoveder og hjerter – imellem det nyligt tillærte og det erfaringsmæssigt og kulturelt indlejrede. De har alle været eller er i behandling, og det påvirker sandsynligvis den måde, de reflekterer på. De har lært, at det hverken er lovligt eller moralsk og menneskeligt acceptabelt at bruge vold som konfliktløsning, og det giver de også udtryk for uden at blinke. Samtidig er de tydeligvis i vildrede over, hvad de så skal stille op med de forventninger, vaner og traditioner, som de dels er produkter af og er opvokset med og som de dels møder i deres netværk og i deres familier.

Det siger sig selv, at det kræver praktisk erfaring mere end teoretisk indlæring at lære at håndtere ægteskabets frustrationer og konflikter på en anden, mere

hensigtsmæssig måde, end det hidtil er sket for de voksne profiler. Den gode fortolkning er, at det her er mænd, der virkelig forsøger. Mænd, der gerne vil lære at være og gøre ting anderledes og som vil være sammen med deres koner. Mænd, som har modtaget behandling og som begynder at se voldsudøvelse som et problem. Den mere kyniske fortolkning er, at det samtidig er mænd, der i det store og hele anser begrænsninger af kvinden (i forhold til en dansk model) som retfærdiggjorte og vold som mere eller mindre en naturlig del/forlængelse af vredes- og frustrationsudtryk. Sat på spidsen kan man sige, at de stadig sidder med mange af de problemer og frustrationer som i sin tid trickede volden, men at de nu er blevet frataget de reaktions- og handlemuligheder, som de kendte til, uden nødvendigvis at have fundet en meningsfuld erstatning.

PROFIL 1: A

”Det var ikke, fordi hun sagde noget stort. Det skete bare”

For 28-årige A har vold været en integreret del af hans liv: først som offer for en sadistisk far, senere som en del af ungdomslivet og endelig som en del af hans ægteskab. For tre år siden kom han i psykiatrisk og psykologisk behandling, og han tager nu afstand fra sine tidligere, voldelige reaktionsmønstre. Men arven er tung.

Om A

A er en ung mand på 28 år. Han er gift og har en datter på et halvt år. A var otte år, da han kom til Danmark sammen med sine fem brødre og sin mor. Faderen var kommet året før som flygtning. Den øvrige familie blev tilbage i hjemlandet, heriblandt fire halvbrødre og en halvsøster. A startede i en dansk folkeskole, men gik ud efter 8. klasse. I dag afsoner han en ikke-voldsrelateret dom i et lukket fængsel.

Barndom i faderens skygge

Efter fire år i Danmark døde As far af sygdom, og moren var alene tilbage med seks drenge. *”Hun kunne ikke styre os, men vi er også vokset op under min fars magt, som man siger”,* fortæller A. *”Jeg elsker min mor. Min far var meget hård. Han var ikke normal, det er helt sikkert”.* Farens tyranni udgør en rød tråd igennem As fortælling. Særligt de ældste drenge blev tæsket og tortureret med redskaber, bundet og hængt op i benene, sænket i koldt vand for at mindske blå mærker og straffet, hvis de søgte morens tryghed og kærlighed. Faren rørte aldrig moren, *”men min mor kunne ikke gøre noget. Hun turde nærmest ikke sige noget. Hun var bange for ham, og hvad der kunne ske med os”,* husker A.

Vold som en del af dagligdagen

Det er særligt tiden efter familien var kommet til Danmark, og mens faren stadig levede, at han husker tydeligt. Og det han husker, er volden og slagene. Fra A var

otte til han var 12 år blev han dagligt udsat for vold af faren. Det gik mest ud over A og to andre brødre, som var de ældste i søskendeflokken: *“Vi har fået mange tæsk. Jeg har fået så mange tæsk, at du tror det er løgn. Jeg kan stadig huske det. Det var bare småting, skolestreger eller et eller andet, så var det bare tæsk på stedet, uden at diskutere eller snakke, det var bare tæsk”*. De talte ikke med forældrene og prøvede hellere at holde ting skjult for ikke at få straffen for det. *“Det kan man ikke i vores kultur, men kan ikke snakke med sine forældre”* – dette gjaldt også for moren, som ellers vil fortælle det til faren – *“man lærer at leve med at holde tingene for sig selv, for det er sådan noget, der kan eksplodere pludseligt”*, fortæller A.

A sætter selv tidspunktet for sin fars død som dér, hvor tingene faldt helt fra hinanden for ham: *“Det vendte op og ned for os andre også. Ligesom familien blev splittet og revet væk. Det var i hvert fald dér, det gik galt for mig”*. Ungdomsårene herefter blev kaotiske og præget af den manglende kontrol og støtte fra familien. Moren var alene med drengene og havde ikke arbejde. A selv gik ud af 8. Klasse – *“Jeg kunne ikke klare skolebænken, jeg kunne ikke holde ud at sidde stille alle de timer”*.

Ny familie, gamle vaner

Allerede i folkeskolen mødte A den pige, som senere blev hans kæreste og nu kone. Hun gik i en klasse under ham, da han startede i den danske folkeskole, og han blev forelsket i hende. De blev kærester, da A var 17 år og gift tre år senere. Hun har ikke arabisk baggrund og er ikke muslim, og selv om hans nære familie ikke som sådan var imod, gav det anledning til meget kritik fra mange sider. De var især efter moren for at tillade, at A var sammen med en ikke-muslim. Men A har aldrig været i tvivl: *“Det kan bare ikke gå mellem mig og en araber. Jeg er opvokset her. Hvis jeg skulle have en fra hjemlandet, så går det ikke”*. Familien og andre har lært at leve med det efterhånden, særligt efter de sammen fik en datter.

De sidste tre år har A ikke været voldelig, men fra de blev gift og fem år frem blev volden stadig mere fremtrædende i ægteskabet. Han fortæller nu, at han var træt af det hele, kunne sprænge i luften over de mindste ting, slå for de mindste ting og i

det hele taget bare afreagerede. Tiden beskrives som turbulent, hvor konen bl.a. mindst én gang måtte på hospitalet som følge af volden. *“Da vi snakkede om det senere (efter han var kommet i behandling, red.) fandt jeg ud af, at hun havde været sådan en lille smule... bange for mig, lad mig bare sige det som det er. Jeg vidste det ikke, det var bare sådan. Til sidst blev det meget slemt”* fortæller A. *“Til sidst var hun bange. Hun turde nærmest ikke snakke til mig i huset”*.

Det var konen, der fik ham overtalt til at gå i behandling: *“Vi snakkede det sådan lidt igennem, fordi hun til sidst var bange for mig. Jeg kunne ikke engang holde mig selv ud dengang”*. Han begyndte at gå til psykiater for, med egne ord, *“at se, hvad fanden der er galt... Og så begyndte vi at snakke om det, hvad fanden der var sket i min barndom, fordi jeg slog jo...Der var ingen grund...”*. A fortæller, at det er tre år siden han har lagt hånd på nogen, og at næsten et års intensiv behandling rykkede meget ved ham. *“Det var helt forkert, jeg kunne se det. Det var bare sådan noget 'op at slå', afreagere. Det var ikke fordi, hun sagde noget stort. Det skete bare”*. En del af behandlingen har været at tillære andre reaktionsmønstre, i det hele taget og især i forhold til at håndtere vrede: *“Når jeg bliver sur nu, så går jeg en tur”*.

Kvindesyn og kønsroller

Når man spørger A, hvad det vigtigste i et ægteskab er, står svaret i skærende kontrast til de første fem år af hans eget ægteskab: *“Det er at behandle hinanden med respekt. Det er det vigtigste”*. Han siger videre: *“Jeg synes alle er lige meget værd, om det er en kvinde eller en mand eller et lille barn. De er alle sammen lige og skal behandles med respekt. Men nogen gange, så er der nogen, der misbruger det, fordi de tænker 'fuck, jeg har ikke noget at miste, det er bare en kvinde'. Men det er det ikke, når man tænker over det. For man skal tænke på, at man har også haft en mor... Det kan godt være, jeg før i tiden har kigget lidt skævt på det. Det var forkerte tanker, jeg havde, for der var jeg bare ung”*.

Når snakken falder på, om der så er forskellige grænser og regler for kvinder og mænd, svarer A i første omgang benægtende hertil. I forhold til rollefordeling skal mand og kone hjælpe hinanden, selv om der er ting som kvinder gør bedst (f.eks.

mad) og som mænd gør bedst (f.eks. tungt arbejde). Men i udgangspunktet skal man være fælles om tingene, også i forhold til børnene. Jo mere konkret samtalen bliver, desto tydeligere er det dog, at der absolut er områder, som A anser som forskellige for mænd og kvinder. Omkring det at gå i byen siger han, at det har han selv tidligere gjort meget, men at han på ingen måde vil tillade hans kone at gøre det: *“Jeg ville tæske hende sønder og sammen. Jeg giver hende aldrig lov til det. Hun må gerne tage ud til sine veninder, det er ok. Men ikke sådan noget, hvor hun tager i byen... Nu tænker jeg mere kultur, for du skal tænke på, at mine folk er sådan. Hvis de ser hende i byen, kan de sige 'åh ok, hvad fanden laver hun, nu er hun sammen med andre' og det er mig, der får det at vide”*. Så selv om han konstaterer, at han godt ved, at hun ikke ville gøre noget forkert, så er det i lyset af, hvad andre kunne tro og tænke, på ingen måde tilladt. Ifølge A accepterer hun det og har altid gjort det.

Ligeledes er der begrænsninger omkring beklædning. Han indleder med at sige, at det er vold at bestemme, hvilket tøj hun skal have på, men taler sig så alligevel over i modsatte synspunkt *“Det er for meget i hvert fald, det er over grænsen. Min kone må gerne bestemme, hvad hun har på. Min kone hun går i normalt pænt tøj. Men jeg har aldrig bestemt noget dér. Men hun skal ikke sidde og vise ben. Ja, og heller ikke sådan noget stramt tøj. Det kan godt være, at folk synes hun er pæn, men sådan er det bare”*. Med andre ord, at der altså ikke nogen grænser indenfor As egne grænser.

A vender flere gange tilbage til, at synet på kvinder i høj grad er formet af ens kultur, af hvordan børn vokser op og ser på deres forældre. Han ser sig selv som havende taget afstand til den kultur og de traditioner, som han er vokset op med, men samtidig argumenterer han stadig ud fra logikken heri, f.eks. når det handler om at gå ud og om tøjvalg. Han ser det blot ikke som et overgreb eller en begrænsning af konen, men blot 'sådan som det er'. Han er fanget imellem to forståelser, f.eks. når han siger: *“Koransen siger, 'du skal behandle din kone som du selv vil behandles' og det glemmer folk nogen gange. Det handler om, hvordan de selv er opvokset, hvordan deres far har set på deres mor. Men jeg synes ikke, at vi her i Danmark*

skal begynde at leve under de regler også. Det kan nemt gå galt, hvis vi tænker, at vi stadig er i hjemlandet. Det har vi set”.

A fortæller, at i hans kultur er det oftest sådan, at manden bestemmer det hele. I Danmark har kvinder meget magt, synes han. Det er også ok, men det er dog forkert, at kvinderne altid får børnene, hvis forældrene går fra hinanden. Her henviser han til sin bror, hvis kone fik børnene, da de blev skilt. Hun var med As ord ikke egnet til noget som helst, var formentlig utro og det var derfor forståeligt, at broren måtte reagere og slå hende.

Refleksioner over voldens omfang og ophav

A peger på kulturen som den bærende forklaring på mange udenlandske mænds vold mod kvinder og børn: *“Der er mange, der gør det. Det er magt, de skal bestemme over konen. F.eks. hvis konen bliver lidt integreret, så gider de hende ikke. Det er generelt udlændinge, der er sådan. De vil gerne passe på, så de ikke begynder at integrere sig for meget i det danske samfund. De siger, de passer på dem, men man kan ikke passe på dem på den måde. Jeg synes, det er forkert det hele”.* Ligesom det gjorde sig gældende for ham, vurderer han, at de fleste mænd selv har været udsat for vold fra deres familier – *“halvdelen af mændene, de har brug for psykologhjælp. Og det er pga. den opdragelse, de har fået hjemmefra”.* Det er en ond cirkel, hvor drengene bliver slået, vokser op til at være mænd, der har det dårligt og ender så med at lade det gå udover deres kone og børn.

Hans gæt er, at der er vold i syv ud af ti indvandrerfamilier i Danmark

En tung arv

A har lært meget om sig selv og de konsekvenser hans adfærd har haft for konen. Han taler meget om det og er meget bevidst om aldrig at skulle ende i sådan en situation igen. Selv om han fortryder og selv om han er meget sikker i sine overvejelser omkring lighed og respekt, så er arven tydeligvis ikke let at fralægge sig helt. I løbet af samtalen er der mange eksempler på, at hvad han kalder ’kultur’ alligevel former hans syn på tingene – et syn som er svært at forene med ligheden

og respekten. Han er i den grad formet af en ekstremt voldelig opvækst og hans fokus er meget på, hvilket ansvar familien og forældrene har for, hvad der sker med de voksne børn. *“Det er familierne, der har den største skyld her. Jeg fatter det ikke, en familie som har slået på deres børn, og når deres børn så slår på deres koner, så bliver de sure nogen gange. De tænker ikke over, hvad fanden de har gjort mod den dreng. Jeg synes det er forfærdeligt”*. Ligesom han selv slæber rundt på en tung arv fra faren, er brødrene også endt i lignende situationer med vold mod deres ægtefæller – *“Der er mange familier, der opdrager deres børn på den måde og det ødelægger børnene”*.

I forhold til sin egen barndom peger A på, at volden og torturen ødelagde ham – *“ellers ville jeg ikke være, som jeg er i dag...aldrig”*. Han mener samtidig på den ene side, at familierne skal tage ansvar og på den anden side, at mændene skal få hjælp, som han selv gjorde det. *“De skal snakke om tingene, respektere hinanden, forstå hinanden lidt bedre. Elske hinanden, lad mig sige det sådan”*.

PROFIL 2: B

”Vold er ikke godt, det er naturligt”

48-årige B anser hindringer for naturens orden som ophav til mange konflikter og problemer. Mænd og kvinder er forskellige, og der er ingen grund til at forsøge at gøre modstand herimod. Dette gælder også for vold – naturen bruger vold, så selv om det måske ikke er ønskværdigt, at mennesker også tyer til det, så er det helt naturligt.

Om B

B er en mand på 48 år. Han er gift og har tre børn. Han kom til Danmark som 17-årig, et par år efter først faren, senere de to søstre og endelig moren og de to brødre. Lige nu har han et ufaglært arbejde, men har været langtidssyg størstedelen af tiden siden 1996. Konen har ligeledes være langtidssyg, men er nu i arbejdsprøvning.

Danmark tur-retur

Efter Bs familie havde været i Danmark et par år sluttede han sig til som 17-årig. Det var ikke hans eget valg, og han havde hellere været foruden. Pga. at han var i en del ballade i hjemlandet insisterede forældrene dog, og de ville ikke give ham økonomisk hjælp med mindre han kom. *”Men da jeg kom til Danmark var jeg utilfreds. Jeg er stadig utilfreds. Jeg er glad for nogle ting, men jeg blev aldrig rigtig glad, for jeg kan godt lide mit land. Jeg sagde til min mor ’hvad laver I her? Det er ikke noget for mig’. Jeg ville gerne tilbage”*. I en årrække herefter var han frem og tilbage mellem Danmark og hjemlandet, men slog sig endeligt ned med sin nye kone fra hjemlandet som 25-årig.

Nyttige tæsk

Omkring baggrunden for sit ægteskab siger B på den ene side, at det var selvvalgt: *”Min far var verdens bedste far. Han har aldrig sagt til sine børn ’I skal giftes’ osv. Vi*

bestemmer selv. Han sagde 'jeg blander mig ikke i jeres ægteskab'". På den anden side siger han dog, at hans forældre havde presset ham efter at lillebroren var blevet gift: "Så sagde mine forældre 'nu skal du glemme skolen, nu skal du blive gift'. Jeg var ikke helt villig til at gifte mig, men der var pres... lidt pres... Så skete det lige pludseligt. Det var ikke meningen, jeg skulle gifte mig".

Han har intet at udsætte på sine forældre. De var gode forældre, og at de af og til slog ham, er han taknemmelig over: *"Men de slår ikke hårdt. Bare lidt. Det er helt normalt. Jeg siger tak for, at jeg fik smæk. Nogle gange kan man lære mange ting af smæk... Selvfølgelig er vold ikke godt, men volden er også nyttig nogle gange".* Samtidig siger han dog, at han aldrig har slået sine egne børn – *"for det gør man ikke. Der var andre betingelser dengang"*. I stedet har han talt med dem, men lægger ikke skjul på, at han er utilfreds. Dét at leve i Danmark gør det anderledes *"fordi der er så meget frihed... man kan ikke presse dem her"*. Mest utilfreds er han med, hvad han oplever som børnenes manglende respekt. B har stadig stor respekt for sine forældre, og det bør man have, mener han.

Et gensidigt slagsmål

B vægrer sig ved at tale om volden i sit ægteskab. Mange spørgsmål bliver besvaret med et modspørgsmål (*"hvorfør spørger du om det?"*) eller fra en forsvarsposition (*"men danskere slår jo også"*). På den ene side mener han ikke, at der har været tale om vold – *"Måske hårde diskussioner, hvis man kan kalde det vold"* – og på den anden side er konen flere gange gået hjemmefra, bl.a. til krisecenter. Den sidste gang, der udløste, at han nu er i behandling, var der også alkohol involveret.

Volden har med hans egne ord været udløst af diskussioner og frustrationer: *"Det er ikke godt for ægteskabet at diskutere og diskutere. Man bliver træt. Hvis man diskuterer to-tre dage i træk, så tredje gang er det lige meget. Selv små problemer. Kvinder er ikke ligesom mænd, de gemmer det indvendigt. Der er mange ting, man kan misforstå. F.eks. i situationen, hun siger 'du sagde...', men du kan ikke huske det mere... Du kan ikke bevise det"*. Han siger, at det var hans egen skyld, men også at han blev overrasket: *"Det var ikke meget, men lidt har der været. Et par*

gange. Jeg har ikke slået så meget... Det var et gensidigt slagsmål. Jeg havde ikke regnet med, at hun ville reagere sådan”.

B henviser igen til naturens orden, når han skal forklare, hvorfor volden opstår: *“Hvis begge vil have ret, så kommer naturens orden, og det er vold... eller skilsmisse”.* Det er altså uundgåeligt, at irritationerne opstår, og så kan man vælge at gå fra hinanden – eller at slå.

Kønsroller og ansvar

B mener at have sit ligestillingsbegreb fra naturen: Der kan alle væsener ikke være lige og ens, men må udfylde hver sin rolle og indgå i et hierarki, så der samlet er harmoni. I ægteskabet er det afgørende, at der er respekt og troskab, men harmoni er det overordnede: at elementerne passer sammen, opvejer og kompletterer hinanden, så at sige. *“Vi siger, at de skal være lige, men så bliver de ikke lykkelige. Hvis der er to præsidenter i Danmark, så kører det ikke godt. Det er det samme i ægteskabet. Den ene skal være lavere. Bare ikke på papiret, men i hjemme for eksempel”*, forklarer B.

Samtidig mener B, at kvindens rolle er mere vigtig end mandens, fordi hun tager sig af børnene. De er flere timer hos hende, og derfor er det vigtigt, at kvinden er højtuddannet. På den ene side siger han, at *“mændene ikke kan opdrage ligesom moren”*, men omkring opdragelsen af hans egne børn siger han, at *“det gør vi begge to. Man kan ikke sige, at du skal ikke opdrage, det skal jeg. Det går galt, hvis man siger sådan. Vi har 50% ret til børnene. Hvilken lov kan tage den ret fra mig at opdrage mine børn? Det er naturligt, det er mit. Det er umenneskeligt ellers”.* Han henviser til, at der er mange steder i hans hjemland, hvor der er en naturlig rollefordeling mellem mand og kvinde, hvor alle ikke skal være fælles om alle opgaver, og at de derfor ingen problemer har. De er lykkeligere end vi er i Danmark.

Det er igen naturens orden for børn at have begge forældre omkring sig: *“Som menneske har man brug for sin far og sin mor, hvis man mangler én er man handicappet. Begge skal være der selv om de er dårlige. Selvfølgelig skal de ikke*

slå og banke børnene hele tiden, så er man ikke forælder". Han erkender, at det at være i Danmark og tiden i det hele taget har ændret ved nogle af de fundamentale opdelinger og regler. F.eks. har de unge ingen respekt, de yngre generationer går ud og drikker øl, og kvinderne hører ikke efter. *"Hun siger det er mig, der bestemmer"*, men sådan oplever B det ikke selv.

Refleksioner over voldens omfang og ophav: Vi kan ikke se ind til naboen

B nævner flere gange, at danskere også – eller måske endda i højere grad – udøver vold i hjemmet. Da han kom til Danmark, vidste han godt, at det er forbudt at slå sin kone, *"men jeg vidste også, at de fleste der slår deres familier, det er danskere"*, som han siger. Han ender med at konkludere, at forekomsten af vold i hjemmet nok er ens blandt danskere og andre – selv om det aldrig er til at vide: *"Vi kan ikke se ind til naboen"*.

Derudover mener B, at der er andre ting, som kvinder misbruger over for deres mænd. *"For eksempel i Danmark siger man 'du skal ikke bruge vold, så er det voldtægt'. Men har hun ikke et ansvar for, at ægteskabet skal køre rundt? Bagefter siger hun 'min mand har voldtaget mig', men hun siger ikke 'jeg har gjort ham sulten i en måned eller to måneder'. Sådan laver naturen det ikke. Det er ikke godt med vold, men nogen gange... måske er han nødt til det. Selvfølgelig accepterer jeg det ikke, men hvad skal han gøre? Smide hende ud?"*.

Han mener, at mange kvinder har et medansvar for volden og i virkeligheden selv er ude om det, når de bliver slået. *"Sådan var det for mig, f.eks. at ville blande sig i alt. Mænd og kvinder er lidt forskellige psykisk og fysisk. Derfor er det to forskellige verdener, man skal blive enige om. Den ene vil gerne se fodbold, den anden vil gerne snakke om nogle ting, f.eks. om at strikke og andre ting. Så siger hun måske 'du hører ikke, hvad jeg siger'. Men hvorfor skal han høre det? Han interesserer sig ikke for de ting. Han er i en anden verden"*. At hans kone sidste gang endte med at tage på krisecenter blev han overrasket over - det var et gensidigt slagsmål - men han ender med at konstatere, at *"kvinder trækker kvinder"*, dvs. får sat griller i

hovedet på hinanden, så de ender med at forlade hjemmet, hvis der har været skænderier eller vold.

Naturens uordentlige orden

Meget af Bs fortælling og logik drejer sig omkring, hvad der er naturligt og naturens orden. En del af dette betyder ikke at sammenligne med andre i forhold til rigtigt og forkert, at finde sin egen retning og måde at gøre tingene på – som mand og i familien. *“Man skal snakke sammen. Man skal ikke bruge naboen som eksempel, jeg kan ikke bestemme over dem. Man skal selv finde løsningen”*. Trods det, at vold således kan være naturligt, kan han godt fortryde noget af det: *“Selvfølgelig fortryder man noget. Hvorfor er der sket en dårlig ting, tænker man. Man kan ikke flyde i ægteskabet uden problemer. Vejen er ikke let. Imellem mand og kvinde, er der mange ting, der er uforklarlige. En ting, som måske er et problem hos nogen, er ikke et problem hos andre. Derfor kan det være svært at forstå andre”*.

PROFIL 3: C

”I min kultur ville jeg blive kaldt en kvindes slave”

For to år siden blev C familiesammenført. Alting var nyt – Danmark, ægteskabet, svigerfamilien, arbejdsløsheden – og det medførte et par turbulente år med følelser af utilstrækkelighed, afmagt, ensomhed og afhængighed. Volden blev en del af turbulensen. I dag er C i behandling, og volden er lagt på hylden. Men følelserne er der stadig.

Om C

C er 33 år og kom til Danmark for knapt to år siden. Hans kone og hendes familie er fra Cs oprindelsesland, men flyttede til Danmark, hvor hun er vokset op. For tre år siden blev de gift. De har ingen børn. Hans egen familie er stadig bosiddende i hjemlandet. Han har en bachelorgrad i kommunikation og journalistik og 10 års arbejds erfaring hjemmefra, og C har nu efter lang tid som arbejdsløs i Danmark, fået et ufaglært job.

Familie og barndom

C er vokset op med sine forældre, to brødre og en søster. Forældrene havde generelt et højt ambitions- og forventningsniveau på egne og børnenes vegne. F.eks. har uddannelse altid haft højt prioritet. Faren har en højtstående position og ulig for hjemlandets traditioner, har også moren en uddannelse. C er i sit hjemland vokset op som en del af den øvre middelklasse, og familien boede i England i fem år i forbindelse med farens arbejde.

C siger selv om sin barndom: *”Jeg er opdraget strikt. Der var ting, jeg måtte og ikke måtte. Jeg var hele tiden under pres, fordi jeg skulle være et eksempel”.*

Barndommen bød også på slag og afstraffelse: *”Det er forskelligt, hvor tit de slog mig. Tidligere kunne de godt slå meget, men da jeg var i mine 20’ere råbte min far kun efter mig, han slog ikke mere”.* C præsenterer volden mere som irettesættelse

og opdragelse end vold. Selv om mange af Cs kammerater i teenageårene festede og gjorde oprør, opførte han sig pænt og koncentrerede sig om skolen – *“i den forstand blev jeg ’reddet’ af den måde mine forældre opdrog mig på. Men på den anden side gjorde deres opdragelse ikke godt, fordi jeg nu er en mere bange og negativ person. Deres måde at opdrage mig på havde sine fordele, men også ulemper”*.

Med sin egen erfaring som voldsudøver over for sin kone, er C mere opmærksom på de negative konsekvenser af slagene og den hårde opdragelse. *“Dét, at jeg er blevet slået, forstår jeg både som noget, der er en del af mig, der har skabt en del af mig, men på den anden side er jeg ikke en ’hel mand’ på grund af det”*. Volden i hjemmet var forbeholdt børnene. C er sikker på, at faren aldrig har slået moren. Han husker, at de altid nåede til enighed, og han erindrer kun to gange i sit liv at have hørt dem skændes – den ene gang omhandlede det uenighed om C selv.

Skuffelser og afmagt

Et nøgleord for Cs første år i Danmark er skuffelse – svigerfamiliens skuffelse over, at han ikke kunne tage sig af konen, inklusiv at arbejde og forsørge hende, hans skuffelse over konens aktive og travle liv, der ikke efterlod plads og energi til ham og over sin egen amputerede position som arbejdsløs og afhængig af konen på alle områder. Han beskriver tiden som én, hvor han gik på mange kompromisser, både som mand og som ægtemand. *“Da jeg kom til DK, da beklagede hendes familie sig over, at hun gjorde det hele, og jeg ikke gjorde noget. Jeg har ikke lyst til ikke at lave noget, men jeg må respektere loven (afvente opholdstilladelse m.m., red.). Jeg kunne ikke gøre noget. Jeg var hjemme meget af dagen. Jeg ville tale med hende, når hun kom hjem, men hun var træt”*, fortæller C.

Som for familiesammenførte generelt følger der ofte en stor ensomhed med at forlade sin familie og sit hjemland og samtidig ankomme i en helt ny kontekst med andre og ukendte forventninger, normer og regler. Derudover kommer at skulle lære at være ægtefælle og svigersøn i en ny og relativt ukendt familie. Og yderligere var der for C den omvæltning at komme fra et aktivt arbejdsliv og et liv i den velstillede

middelklasse til at være arbejdsløs, uden dansk sprog og økonomisk, socialt og kulturelt afhængig af den person, som han ifølge egne traditioner og forventninger burde tage sig af og sørge for.

Volden i ægteskabet opstår i denne periode – i Cs vurdering mere som et produkt af afmagt end et ønske om at opnå eller fastholde magt. Han indleder med at konstatere, at *“vold er vold, selv om det ikke efterlader et mærke. At bruge stærke ord kan også være vold, man kan godt have verbal vold”*. I det hele taget er Cs retorik så at sige mere offerets end gerningsmandens. Det er tydeligt fra hans fortælling, at han til tider føler sig ydmyget af konen og hendes familie, og at tankerne om verbal vold ikke ligger fjernt fra hans beskrivelse af konen – uden at han dog mønter det direkte på hende. *“De fleste gange i mit forhold har været, når jeg har følt, at jeg har gået meget på kompromis. Mine kone er advokat, hvis hun gør noget forkert glemmer jeg det, min hukommelse er ikke så skarp. Men hver gang vi er i en diskussion, kan hun huske alt, hver lille ting. Det med hele tiden at gå på kompromis, det kan jeg ikke”*.

Han vender flere gange tilbage til det med kompromiser – vigtigheden af at indgå dem, behovet for at gøre det i et ægteskab, men også smerten ved at lave så mange, at såvel integritet som selvværd forsvinder og frustrationen over følelsen af at være den eneste, der efterlever dem. Han fortæller, at han af hele sit hjerte ønsker ægteskabet og sin kone, men også at han frygter til sidst ikke at være sig selv mere, at bøje af så mange gange, at der ikke længere er nogen retning. *“Jeg er bange for at komme dertil, hvor jeg taber det hele på jorden. Jeg har ikke tabt det endnu, jeg ønsker at være sammen med min kone og gøre hende glad, så jeg arbejder på det. Hvis jeg skal ændre mig selv, vil jeg gøre det”*.

Tillid og tilpasning: Tre i ægteskabet

C er ikke i tvivl om, at han og konen elsker hinanden, men heller ikke om, at de mangler tillid på nogle punkter. *“Jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre for, at hun vil stole på mig. Jeg siger, at det var forkert af mig at gøre nogle ting... Hun kan fortælle mig alt om, hvad hun føler, men jeg kan ikke gøre det samme. For hvis jeg gør det siger*

hun, at jeg lægger mine følelser af på hende. Hvis jeg sagde det til hende, ville det gå helt galt". Det er tydeligt i hans fortælling, at det ikke kun er konen, der mangler tillid, men også C selv – og ikke mindst, at *han* på mange måder føler sig svigtet.

Svigerfamilien fylder meget, og en del af hans usikkerhed og følelse af svigt ligger heri. C oplever, at konens loyalitet ligger hos familien frem for hos ham – på den ene side fylder de for meget til, hvad han synes om og på den anden side ville han aldrig bede hende vælge, primært fordi han føler sig overbevist om i så fald at blive valgt fra: *"Hvis jeg bad hende om det, ville hun vælge familien"*. Han føler konens kritik af ham afspejlet og dubleret i svigerfamiliens syn på ham, og han synes ikke, han lykkes med at skabe en alliance og loyalitet mellem ham selv og konen som et selvstændigt par: *"Det er trods alt mig og min kone, der skal leve sammen, ikke vores familier. Min svigermor taler til min kone som om hun er 18 år. Min kone siger, at jeg kun kan se det negative i hendes mor. Jeg må ikke sige dårlige ting"*.

"Hvis jeg mister mit selvværd, mister jeg min værdi som ægte mand, og så er der ikke noget ved det. Hun siger, at jeg beklager mig for meget, men når vi går ud og spiser, og jeg ikke kan betale, er det ubehageligt. Hendes familie ser, at hun gør det hele og betaler det hele... Det kan jeg ikke. Det er kompliceret...", fortæller C og fortsætter: *"Jeg er ikke perfekt, men jeg går meget på kompromis. Jeg har altid undskyldt over for hende. Hun siger, jeg brokker mig for meget. Hun accepterer undskyldningen på hendes vilkår. Hun siger, jeg sårer hende"*. C understreger gang på gang, at hun er det vigtigste for ham. Men han ender også konsekvent med at give udtryk for en afmagt og en ensomhed over at være underlagt og være i en konstant undskyldnings- og forsvarsposition – i det hele taget og over at han har slået hende. *"Jeg har fortalt hende, at hun er mit et og alt her i Danmark. Hun er min mor, min far, mine børn – alt. Hvis jeg ikke taler med hende, føler jeg mig ensom"*.

Opdragelse og kønsroller

"Det er hjernevask, når imamerne forklæder kulturelle traditioner som religiøse traditioner" siger C og henviser til idéen om, at religionen skulle diktere, at kvinder og mænd ikke må og kan det samme. Det handler om traditioner og kultur, ikke

religion. For ham er der ting, han ikke bryder sig om, at hans kone gør, men så skal han også selv undlade at gøre det: *“Det er simpelt: hvis du går i byen, går hun i byen. Hvis du drikker, drikker hun. Min mor sagde til mig: du må gerne gå ud og have et forhold (før du bliver gift, red.), men husk på, at hvis du gør det, så må vi også tillade det samme til din søster. Så kom ikke til os og beklag dig over hende”*. Han nævner flere gange, at han ikke kan sætte grænser for hende, f.eks. i forhold til at gå ud og beklædning, men at de har indgået aftaler, som gælder for begge. Hvis hun bryder dem, vil han ikke give hende forbud, men vil minde hende om deres fælles aftale. Det fremgår af hans fortælling, at hun har et noget mere aktivt udeliv end han, formentlig i kraft af at hun har et arbejde og et netværk. *“Der er nogle grænser, jeg ikke krydser, fordi hun tager det meget personligt. F.eks. taler jeg ikke med andre kvinder. Når jeg er på arbejde, skal jeg arbejde og ikke lave venner for livet. Jeg kan snik-snakke, men jeg får ikke venner for livet. Hun har advokatvenner, hun fortæller om. Der er intet galt med at tale med nogen, men der er en grænse for, hvor meget man skal gøre det”*. Han har altså lagt en begrænsning på sig selv i forhold til at tale med og socialisere med folk fra sit arbejde ud fra en betragtning om, at det støder hende – mens han omvendt ikke vil forbyde hende at socialisere på sit arbejde. Det er dog tydeligt, at han er bevidst om, men ikke billiger, denne forskel, og at han føler at han laver et offer, som hun ikke gør.

C er af den opfattelse, at man i et ægteskab er lige, skal have respekt for hinanden og træffe beslutninger sammen. Der er ting, som kun hun kan gøre (f.eks. føde børn) og efter en rum tid kommer han frem til, at der nok også er ting, som kun han kan gøre (f.eks. løfte tunge ting – som han nu godt mener, hun kan, men måske ikke har så godt af). Han ser det som mandens rolle at *“give hende et hjem at leve i, god mad, godt tøj, et miljø som er sundt for hende, hvor hun bliver glad og stråler, hvor hun kan være fri”*. Nogle gange skal manden have *“ankerets rolle”*, andre gange *“rorets rolle”*, dvs. både være den faste støtte og kunne tage styringen. C er smertelig bevidst om, at han ikke lever op til disse idealer om en mand, og følelsen af utilstrækkelighed gennemsyrrer alt, hvad han taler om. Som tidligere nævnt, er hans retorik offerets mere end noget andet.

Han anerkender, at forholdet mellem mand og kvinde er anderledes i Danmark end i hans hjemland. Som han siger: *“Dér får mændene det som de vil, de dominerer mere. I Danmark har kvinderne mere magt, måske mere magt end mændene. Kvinderne kan komme af sted med mere i Danmark. Kvinder er meget magtfulde, men de taler om sig selv som om de ikke har magt”*. Udtalelsen om ’at kvinder kan komme af sted med mere i Danmark’ kunne vidne om, at han trods de for hans kulturelle baggrund atypisk liberale holdninger, alligevel ser det som en smule naturstridigt, lidt imod almen logik.

Refleksioner over voldens omfang og ophav

C vurderer, at der finder vold sted i syv ud af ti indvandrerfamilier. Årsagen mener han skal findes i den kønsrolletradition, som familierne har fra hjemlandet. *“Lad mig sige det sådan: Det er en kulturel ting. Når de slår dig, er det fordi de også er opdraget sådan”*. Videre siger han om mændenes baggrund for at slå deres koner: *“De har idéen om, at mænd skal dominere, men sådan foregår det ikke her i landet”*. Han regner ikke sig selv som en del af disse mænd, der har sådan en opfattelse, og han forbinder ikke sin egen voldsudøvelse mod sin kone hermed.

En kvindes slave

C refererer til sig selv som en, folk fra hans kulturelle baggrund ville kalde *“en kvindes slave”*. Han bruger det om sig selv til at beskrive en indstilling eller en holdning, udtrykt i f.eks. hvor meget han hjælper til hjemme og hans syn på ligestilling, der er meget mere liberalt end typisk for hans landsmænd. Han virker dog i højere grad som en slave af de selv samme kulturelle mønstre, som han forsøger at gøre op med, men ikke rigtig kan forene med en dansk hverdag og en kone, som i adfærd og livsstil også er meget dansk. Han sammenligner mænds position med en tennisbold – de bliver kastet fra side til side. *“Jeg skal finde ud af, hvor jeg skal stå religiøst, socialt og kulturelt”* – og selv om volden er ophørt i hans ægteskab synes de følelser, der i sin tid bragte det op, langt fra at være lagt til hvile.

PROFIL 4: D

”Hvis vi gjorde noget galt, gik det ud over min mor”

På sit 14-årige liv har D oplevet mere smertefuldt end de fleste kommer til på et helt liv. Skiftende og mistede primære voksne, et skift fra hjemlandet til Danmark i en alder af 11 år og herefter morens voldelige kæreste, er elementer af en historie, som kunne få selv de tapreste voksne til at vakle. Indtrykket er roligt og fattet, men der er mange spørgsmål og ikke helt så mange svar.

Om D

D er 14 år og kom til Danmark sammen med sin storesøster for tre år siden. Moren var taget til Danmark seks år tidligere, og børnene havde boet hos deres bedstemor hele livet indtil de blev familiesammenført til moren i Danmark. Faren døde for otte år siden i hjemlandet. I dag går D i 8. klasse og bor sammen med sin mor og sin søster.

Familierelationerne

Da D og hans søster forlod bedstemoren og hjemlandet for tre år siden var det fordi moren allerede boede i Danmark: *”Vi kom for at være sammen med vores mor og få en god skoleuddannelse”*, fortæller D. Han kan ikke huske, hvorfor moren tog til Danmark dengang for ni år siden, men med undtagelse af besøg i hjemlandet, har hun været og arbejdet i Danmark siden. Han har aldrig tidligere boet sammen med moren, heller ikke i hjemlandet før hun emigrerede. Moren var kun 16 år, da hun fik storesøsteren. Det er uvist om D boede sammen med faren før dennes død i hjemlandet otte år tidligere, men den gennemgående person i hans og søsterens liv i hjemlandet har under alle omstændigheder været bedstemoren.

Han føler, at han har en god relation til moren, og han er glad for sin familie, der nu består af hende, søsteren og ham selv. Der kan være problemer omkring, at ham og hans søster hjælper for lidt til derhjemme osv., men i det store og hele har de en

god relation. Han siger på den ene side, at de taler om de problemer, der måtte være, men på den anden side nævner han flere gange i løbet af samtalen, at de ikke taler om de store og svære ting, f.eks. morens forhold til den voldelige mand. Han taler mest privat med søsteren, også mere end med moren, men erkender alligevel, at de ikke rigtig har kunnet bruge hinanden omkring oplevelserne med vold; at deres samtaler er mere overfladiske og ikke kommer rigtigt i dybden. Moren har det godt nu, og han synes det fungerer godt. Moren kan godt slå ham og hans søster, men ikke hårdt og ikke ofte, som han siger: *“Hun slår ikke på en hård måde, sådan som I måske ville forstå det, men hun kan godt give nogle bløde slag... Det er lidt svært at forklare”*

På spørgsmålet om, hvorvidt han er glad for at være i Danmark siger han stille: *“Nogle gange, andre gange ikke”*.

En del af pakken

Da D og hans søster kom til Danmark, boede moren med en dansk mand. Han var cirka 15 år ældre end hende, og D havde tidligere mødt ham, da moren havde haft ham med på besøg i hjemlandet nogle år forinden. D fortæller om sit første indtryk af den danske mand dengang: *“Hvis min mor så gik ud om dagen og besøgte venner, så blev han stiktosset. Han blev jaloux og opførte sig dårligt og det fortsatte så...”*

Da børnene ankom til Danmark, var moren flyttet ind hos manden. Ikke alene skulle de bo sammen med moren for første gang nogen sinde, men de fik også en 'stedfar' oveni det nye land, sprog, vaner osv., som var en del af pakken. *“Da vi kom til Danmark var det svært for os i starten, fordi vi ikke kendte til, hvordan man lever her, og så kunne han blive sur på os, hvis vi ikke gjorde tingene på den rigtige måde”,* siger D. Moren og den danske mand havde mange skænderier. Det startede få uger efter, at D og hans søster var flyttet ind: *“Det var hans hjem, og der var meget pænt. Hvis vi så ikke vaskede op kunne han blive meget gal. Det var mest min søster og jeg, han blev sur på, men han slog aldrig mig og min søster. Hvis vi havde gjort noget galt, gik det ud over min mor”*.

D siger selv, at han ikke ved så meget af, hvad der foregik, og hvordan: *“Han kunne blive meget gal og rasende og diskutere meget med min mor. Jeg tror, han har slået hende, jeg kan ikke selv huske det”*. Han har aldrig efterfølgende talt om de nærmere omstændigheder med moren, men efter et års tid flyttede de alle tre fra manden. De tog alle deres ting og flyttede først til en venindes lejlighed og derefter på krisecenter, hvor de var i tre måneder. Han siger selv, at han ikke husker så meget af det, og at der er meget, han ikke ved, men det var klart, at *“min mor var bange for ham”*. Selv siger D om situationen: *“Det er bare godt, at han ikke er her mere”*.

Refleksioner over vold og kønsroller

Når D ser tilbage på forløbet med moren og hendes mand ser han ikke konflikterne som havende noget med moren eller ham og hans søster at gøre, men snarere noget med manden selv at gøre: *“Jeg tror mest det var fordi, han var en meget jaloux mand... det var ikke noget med kultur”*. Han er meget opmærksom på, at kønsrollerne er anderledes i Danmark end i hans hjemland. Her er der lighed mellem kønnene – mænd og kvinder er ens og skal lave det samme både i og uden for hjemmet, som han siger. Dette er helt modsat hans hjemland, hvor der er en skarp opdeling mellem kvinden som ansvarlig i hjemmet og manden som ansvarlig for arbejdet uden for hjemmet. *“Dét synes jeg er bedre her i Danmark... Jeg ved ikke hvorfor”*, siger han og nævner selv i samme åndedrag, at han jo også kun er et barn.

Men han er til gengæld ikke i tvivl om, hvad han anser som vold: *“Det er både, hvis de taler meget hårdt til mig, og hvis de slår mig”*. Han mener, at man bør løse problemerne ved at tale sammen, og at det aldrig kan være rigtigt at ty til vold og siger derfor også: *“Jeg synes det er ham, der har skylden. Ikke min mor”*.

De mange ubesvarede spørgsmål

D har oplevet og overlevet meget i sit unge liv. Og selv om han giver udtryk for vigtigheden af at tale sammen om tingene, er det meget tydeligt i hans fortælling, at

der er mange ubesvarede spørgsmål, og meget som han ikke har spurgt til eller er blevet fortalt. Han ville gerne have talt mere om det, men synes samtidig, at det er for sent nu: *“Vi kan godt snakke om det nu, men det har ikke rigtig nogen betydning længere”*. Han synes, at moren har det godt nu, og at det er godt, at manden er væk. De har stadig kontakt til krisecenteret, og han siger afsluttende omkring at hjælpe andre børn i samme situation som ham: *“Moren er som regel bange. Derfor synes jeg det er vigtigt, at hvis et barn oplever, at moren bliver slået af faren, at barnet så får det sagt til et andet menneske, så det ikke bare fortsætter”*.